

ELSEVIER SENIOREN NIEUWSBRIEF

ES NIEUWSBRIEF 77

Senioren van vakbond voeren actie tegen herziening pensioenstelsel

Akkoord over nieuw pensioenstelsel ver weg

Werkgevers en werknemers zijn al maanden aan het steggelen over de hervorming van het pensioenstelsel. De vakbonden vinden dat niemand er op achteruit mag gaan. Alleen zo kunnen ze hun achterban overtuigen. Sinds begin september voeren duizenden gepensioneerden binnen FNV actie tegen herziening van het pensioenstelsel.

Eigenlijk hadden werkgevers en werknemers kort na de verkiezingen met een gezamenlijk plan willen komen, om dat aan te bieden aan de onderhandelaars voor een nieuw kabinet. Er is weliswaar een concept waar ze het in de Sociaal-Economische Raad (SER) over eens waren. Iedereen krijgt daarin een persoonlijke pensioenrekening, met een gezamenlijke buffer voor tegenvallers. Maar werkgevers en vakbonden zijn nog niet definitief akkoord. De vakbonden willen eerst weten hoe het uitpakt voor verschillende economische omstandigheden (recessie of juist groei) en voor werknemers in verschillende situaties (leeftijd, inkomen, bedrijfssector). Niemand moet erop achteruitgaan. Alleen zo kunnen vakbonden hun achterban overtuigen. Bovendien kost een nieuw stelsel veel geld en moet het juridisch helemaal kloppen. Daar zou een nieuw kabinet bij moeten helpen, maar de resultaten van de berekeningen door de Pensioenfe-

deratie komen pas eind september. Dat is waarschijnlijk te laat voor de formatie, die na vele maanden toch eindelijk rond lijkt te gaan komen.

Handen af van ons pensioen

Zelfs als de berekeningen positief uitvallen, blijft het onzeker of vakbonden er voor durven tekenen. Pensioenveranderingen liggen gevoelig bij de FNV. Er is net een nieuw bestuur en de achterban is kritisch over de plannen. Begin september startten tienduizenden gepensioneerden binnen de FNV een offensief tegen de herziening van het pensioenstelsel. Onder het motto: 'Handen af van ons pensioen, Zeggenschap over onze eigen poen' hebben zij de aanval ingezet op plannen om het pensioenstelsel drastisch aan te passen. De leden van FNV Senioren willen voorkomen dat sociale partners een akkoord sluiten waar de achterbanen onder grote druk mee moeten instemmen. FNV-voorzitter Busker moet zich volgens hen sterk maken

voor het huidige pensioenstelsel. „Wij zien met lede ogen aan hoe allerlei pensioenregelingen worden bedacht en uitgestort over ons maar zonder ons. Maatregelen waarvan wij weten dat die niet in het belang zijn van de tegenwoordige en toekomstige gepensioneerde werknemers.” Politieke partij 50Plus schaart zich inmiddels achter de oproep.

Pensioen met indexatie

FNV-bestuurder Tuur Elzinga liet in juli al weten dat het zeker moet zijn dat hervorming leidt tot een goed pensioen, ofwel een pensioen met indexatie. „Het kan echt niet dat al tien jaar niet wordt geïndexeerd en er zelfs nog kortingen dreigen.” Hij vindt dat we 'het beste pensioenstelsel ter wereld' niet op het spel moeten zetten als stelselhervorming geen oplossing biedt voor de problemen.

Dekkingsgraden gestaag omhoog, ook bij PGB

De beleidsdekkingsgraad van de Nederlandse pensioenfondsen is bezig aan een gestage opmars. Volgens AON Hewitt, die dit dagelijks bijhoudt, was het gemiddelde van de fondsen begin januari 98%. PGB doet het veel beter dan de vier grootste pensioenfondsen in ons land. Per 1 september was de beleidsdekkingsgraad van ons fonds 102,7%

Na januari kwam er steeds wat bij die gemiddelde 98%. Begin september werd 103% bereikt. Dat is nog dik een procentpunt verwijderd van de minimumdekkingsgraad waarboven niet gekort hoeft te worden. PGB loopt ongeveer in de pas met die gemiddelden. De trend is hetzelfde: gestaag stijgend. Een jaar geleden bijvoorbeeld was het percentage bijna 7 procentpunt minder.

PGB doet het overigens met zijn beleidsdekkingsgraad veel beter dan de vier grootste pensioenfondsen van ons land. Bij het ambtenarenpensioenfonds ABP was deze begin augustus 96,3% en die van Pensioenfonds Zorg en Welzijn 94,2%. Pensioenfondsen PME en PMT meldden respectievelijk 95,9% en 96,6%.

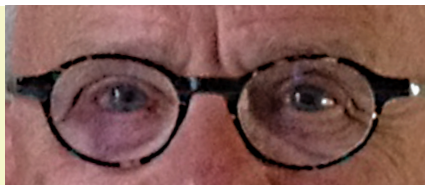
De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen twaalf maanden. Die waren in 2016 erg laag maar vallen langzaam maar zeker uit het gemiddelde. Er veranderde de laatste tijd niet zo veel op de financiële markten en dus in de actuele dekkingsgraad. Toch blijft het gemiddelde daardoor stijgen. Op de website van PGB is het allemaal maandelijks te volgen.

IN DIT NUMMER

VGEO kandidaat geen bestuurslid PGB	2	Inzage herstelplan gewenst	6
Varen, wandelen en veel cultuur	3	ABP persoonlijke pensioenpot	6
Kritiek verhoging AOW leeftijd	4	Een bete broods	7
Mistanden in uitvaartbranche	5	Meer bewegen	8

COMMENTAAR

Een niet gesignaleerde orkaan

Over de door de overheid aan pensioenfondsen opgelegde rekenmethodiek is al veel zinnigs en onzinnigs verkondigd. Zelfs door hooggeleerden, laat staan door de talloze economisch laaggeleerden. Mijzelf veiligheidshalve rekenend tot die laatste groep, matig ik me toch een oordeel aan. Namelijk dat de overheid bij pensioenen uitgaat van een rampenscenario. Vergelijk het met de afkondiging van een permanente code rood. De staat nam daarmee maatregelen tegen een orkaan die notabene nog nergens is gesignaleerd. Je weet maar nooit nietwaar. Een voorzichtigheid die je bij overheidsuitgaven nog wel eens mist. De Rekenkamer heeft er een waslijst van. Maar als je bij pensioenen zo hyperprudent bent wees dan ook consistent in je regels. Ook daar mankeert wel iets aan, constateert NVOG-voorzitter Jaap van der Spek. Neem de door iedereen heilig verklaarde dekkingsgraad. De fondsen moeten deze baseren op die al jaren, door de ECB gemanipuleerde, lage rekenrente. Echter de overheid past dit principe niet toe bij het berekenen van de pensioenpremie. Zoals u weet wordt die gezamenlijk opgebracht door werkgevers en werknemers. Hierop passen pensioenfondsen een gunstiger berekening toe. Zij mogen daarbij namelijk uitgaan van de rendementen op het geheel van de beleggingen. En die zijn heel wat florissanter. Meten met twee maten dus. Overheid, maak er één gunstige maat van. Dan ziet de wereld er plotseling een stuk vriendelijker uit zonder die nog nergens gesignaleerde orkaan.

Harry Nijhuis

HOOFDREDACTIE: Harry Nijhuis **EINDREDACTIE:** Jeroen Hogendorp
VORMGEVING: Jos Wachelder
BIJDRAGEN: Wil Langenbarg
REDACTIEADRES: Veenweg 21a, 7055 BP Heelweg, Tel.: (0315) 24 14 72
E-MAIL: harwil@planet.nl **WEBSITE:** www.vgeo.nl

VRAGEN OF MEDEDELINGEN? Als er veranderingen optreden, bijvoorbeeld door verhuizing of overlijden, kunt u dit kenbaar maken bij onze penningmeester Ger de Rooij, Grootweg 12, 1647 CN Berkhout. Tel.: 0229-553054
 E-mail: penningmeester@vgeo.nl M. 06-37349696
 Voor zaken betreffende bestuur en organisatie kunt u contact opnemen met Mary van Dort - van der Pels, Lange Dreef 18, 6641 WL Beuningen. Tel.: (024) 6771000 E-mail: mvandort4650@gmail.com

VGEO-kandidaten niet voorgedragen als bestuurslid PGB

Freek Busweiler (1950) is namens de gepensioneerden van PGB voorgedragen als nieuw bestuurslid voor dit pensioenfonds.

Door VGEO gekandideerden kwamen niet door een eindselectie van de belangenvereniging VVG-PGB.

De belangenvereniging VVG-PGB moest in vrij korte tijd namens de gepensioneerden een nieuw lid voordragen voor het hoofdbestuur van het pensioenfonds. Aanleiding hiertoe was het plotselinge vertrek van PGB-bestuurslid Marjan van Noort naar de vakbond FNV. Zij draaide nog maar enkele maanden mee. In de hierop volgende zoektocht naar een nieuw kandidaat droeg de VGEO ook een paar capabele leden aan. Uiteindelijk koos de belangenvereniging voor Busweiler. Hij is nog maar sinds eind vorig jaar lid van het Verantwoordingsorgaan. Busweiler was

lid van de Raad van bestuur bij Wegener. Hij werkt nog als management consultant bij Cinquave. Hiermee is de eindselectie nog niet beslist. De vakbonden hebben ook het recht om een kandidaat voor te dragen. De kandidaten gaan vervolgens op gesprek bij het bestuur van PGB om hun geschiktheid vast te stellen. PGB draagt tenslotte een verkozen nieuwe bestuurslid voor bij DNB. Blijken meerdere kandidaten geschikt te zijn dan dient PGB deze voor te leggen aan alle gepensioneerden, opdat hun voorkeursstemmen bepalend worden.

Prima resultaat Relx in eerste halfjaar

Relx Group, het voormalige Reed Elsevier, groeit in gestaag tempo door. Het verbeterde de omzet in het eerste halfjaar met 4% en de operationele winst steeg met 5% nog harder. Minder dan 10% van de inkomsten is inmiddels afkomstig van papier.

Onze voormalige werkgever richt zich naast de uitgaven van wetenschappelijke (online) tijdschriften en de organisatie van beurzen en congressen in toenemende mate op data-analyse via de divisie Risk & Business Analytics. Dit onderdeel, dat onder meer verzekeraars van informatie voorziet, groeide net als eerdere kwartalen het snelste, met 8%.

De strategie van het bedrijf is om gestaag en autonoom (dus zonder grote overnames) de omzet en de winst te verbeteren en daar slaagt het ook al jaren in. Relx heeft de afgelopen jaren de omslag gemaakt van het leveren van papieren naar digitale informatie. Inmiddels is minder dan 10% van de inkomsten nog afkomstig uit papier, meldde financieel topman Nick Luff bij zijn toelichting in juli. „De transformatie is daarmee compleet.” Hij verwacht de groei in de rest van het jaar te kunnen voortzetten.

LIDMAATSCHAP EN CONTRIBUTIE VGEO-leden betalen jaarlijks € 14,- contributie. Een vrijwillige verhoging van deze bedragen wordt zeer op prijs gesteld. Contributie s.v.p. overmaken op ING-rekening NL27 INGB 0000 100 802. t.n.v. Vereniging van Gepensioneerden Elsevier-Ondernemingen, Doetinchem. Nadere informatie Ger de Rooij Tel.: 0229-553054 E-mail: penningmeester@vgeo.nl

DE VOLGENDE NIEUWSBRIEF VERSCHIJNT DECEMBER 2017.
KOPIJ MOET UITERLIJK 11 NOVEMBER BINNEN ZIJN.

ES ELSEVIER SENIOREN NIEUWSBRIEF
NIEUWSBRIEF

VGEO-uitstapje: Varen, wandelen en veel cultuur.

Het is al geen verrassing meer dat ook dit jaarlijks augustus-uitstapje van de VGEO werd gezegend door stralend weer. Zo'n 90 leden verzamelden zich bij Museum De Fundatie in Zwolle voor de gebruikelijke combinatie van cultuur en recreatie. Het tegenover liggende Grand Café Foyé met zonnig terras was dé plek voor koffie, lunch en afscheidsdrankje. De cultuur kwam aan zijn trekken in het museum met zijn standaardcollectie en wisselexposities van Jeroen Krabbé, Friso ten Holt en Bob Dylan. Geïnteresseerden konden kiezen voor een rondwandeling door het monumentale centrum. In de middag maakte de grootste groep een mooie boottocht over de omringende grachten en kon zo de omwalling, boten en panden rond het centrum bewonderen.

Veel kritiek op de verhoging van AOW-leeftijd

De laatste tijd klinkt er steeds meer kritiek op verhoging van de AOW-leeftijd, die in 2013 in gang is gezet. De FNV ziet dat mensen in verzet komen. Maak een pas op de plaats luidt zijn advies. Ook werkgeverskoepels uitten kritiek.

Dat geldt voor mensen met lichamelijk zware beroepen, maar ook voor mensen die mentaal zijn uitgeput voor hun pensioendatum.

FNV-bestuurder **Tuur Elzinga** hoort van hen: „wij red- den het gewoon niet“. Dat de emoties hoog oplopen wijt hij vooral aan de onverwachte en versnelde verhoging van de AOW-leeftijd na het sociaal

akkoord van 2013. Mensen die al (bijna) met prepensioen of VUT waren werden overvallen. Zij zaten plots met een gat tot de ingangsdatum van hun AOW. Daar komt veel onrust en onbegrip vandaan.

De FNV stelde daarom begin dit jaar al dat er 'pas op de plaats' moet worden gemaakt. De AOW-leeftijd moet worden bevroren op 65 jaar en negen maanden, in plaats van te stijgen naar 67 jaar en drie maanden in 2022. Volgens Elzinga was die versnelde verhoging een noodmaatregel uit de crisis die nu echt van tafel kan. Vervolgens moet de verhoging van de AOW-leeftijd minder snel. Niet meer voor ieder extra levensjaar een jaar langer doorwerken.

Wetenschappelijke kritiek

Op die één-op-één omzetting komt ook van wetenschappelijke kant

kritiek. Hoogleraar economie **Harry van Dalen** vraagt zich af waarom elk jaar dat gewonnen wordt aan levensverwachting ook geheel moet worden door- gewerkt. Het aantal

werkjaren wordt op die manier naar verhouding steeds groter ten opzichte van het aantal pensioenjaren. Zijn alternatief is de AOW-leeftijd minder snel te verhogen door met

die verhouding rekening te houden. Dan vertaalt een hogere levensverwachting zich nog steeds voor een groot deel in langer werken maar ook in extra pensioentijd.

Kritiek op flexibilisering

Daarnaast wil de FNV flexibilisering van de AOW: wie jong begint, of een zwaar beroep heeft, moet er eerder uit kunnen. Maar wel met koopkrachtreparatie voor de laagste inkomens, om de korting op de AOW-uitkering te compenseren. Anders zakt deze groep onder het bijstandsniveau. Dit voorstel zien de werkgevers niet zitten omdat het te duur is. Een flexibele AOW waarbij werknemers eerder met pensioen kunnen in ruil voor een lagere AOW-uitkering vindt overigens niet veel draagkracht onder werknemers. Van hen zegt 43% dat financieel niet te kunnen dragen. Dit komt overeen met recente bevindingen van onderzoeksbureau SEO. Het flexibiliseren van de AOW-leeftijd is ook controversieel in werkgeverskringen. Het zou onbetaalbaar en onuitvoerbaar zijn: het ministerie van Sociale Zaken heeft jaren tevergeefs geprobeerd om te definiëren wat een zwaar beroep is. Ook is er vrees dat 'de sluizen weer open zullen gaan' als er eenmaal wordt gemorrelt aan zwaar bevochten afspraken. Volgens werkgeverskoepel VNO-NCW kan een flexibele AOW-leeftijd goed kan zijn voor zware beroepen, maar de definitie daarvan leidt tot veel discussie.

Stijging arbeidsongeschikten

Werkgeverskoepels voor de bouw, metaal en de installatiebranche lieten ook van zich horen. Er moet ingegrepen worden om te voorkomen dat grote groepen werknemers voor hun pensioendatum uitvallen. Deeltijdwerken en vroegpensioen bieden vaak geen uitkomst voor werknemers met een lager inkomen, die meestal onvoldoende hebben kunnen sparen. Het volgende kabinet

ontkomt volgens de werkgeverskoepels niet aan nationale oplossingen zoals tijdelijke bevrozing en flexibilisering van de AOW-leeftijd. Ze wijzen naar recente cijfers van Pensioenfonds PMT, dat het aantal arbeidsongeschikten op alarmerende wijze stijgt (een verdubbeling) sinds de afschaffing van de VUT en het verhogen van de pensioenleeftijd. In de zorg werd een stijging met 20 procent gemeld.

Doekle

Terpstra van Uneto VNI vreest een steeds scherpere scheidslijn tussen hoogopgeleide werknemers die zich kunnen permitteren te stoppen, en lager opgeleide die dat niet kunnen.

Voorzitter **Hendrik Ruys** van Aannemersfederatie NOA wil dat de eindstreep mede bepaald wordt door het aantal arbeidsja-

ren. „Metselaars beginnen vaak al op hun zestiende, en leven gemiddeld drie jaar korter.“

Bij het MKB, het midden- en kleinbedrijf, vinden zowel werknemers als werkgevers dat de AOW-leeftijd te hard stijgt, zo bleekt uit een peiling. Werkgevers vrezen voor extra kosten doordat werknemers ziek of arbeidsongeschikt raken voordat ze 67 zijn. Van de werknemers denkt 58% niet door te kunnen werken tot de AOW-leeftijd. Ondervraagden geven aan dat ze technologische ontwikkelingen niet kunnen bijbenen en dat de werkdruk te hoog wordt. Twee derde vindt dat mensen met fysiek zware beroepen vijf jaar eerder met pensioen moeten kunnen gaan.

Senioren steeds actiever op de woningmarkt

Ouderen verhuizen steeds meer en kopen steeds vaker een woning. Dat blijkt uit een onderzoek van het Kadaster. Tot vier jaar geleden kochten jongeren (tot 25 jaar) meer woningen dan ouderen (55-plus). Sindsdien is die trend omgekeerd. Inmiddels doen 55-plussers 15 procent van alle woningaankopen en de jongeren minder dan 10 procent.

Ook neemt het percentage verhuizende ouderen toe, en die kiezen ook vaker voor kopen. In 2005 ging 10% van de verhuizende 55-plussers naar een koopwoning, nu is dat 17%. Dit heeft alles te maken met strengere hypotheekregels, waardoor je minder kunt lenen ten opzichte van de waarde van woning. Dat hakt erin bij starters, omdat ze meer eigen geld moeten meebrengen. Senioren zitten gemiddeld ruimer bij kas en hebben vaak overwaarde om in te brengen. Bovendien moeten starters meteen beginnen met aflossen, terwijl veel ouderen nog een aflossingsvrije hypotheek hebben. Die kan mee naar de nieuwe woning en valt niet onder de nieuwe regels. De huizenmarkt draait op volle toeren, maar starters profiteren daar minder van. Ruim twee derde van de woningen die van eigenaar wisselen wordt door doorstromers gekocht. De stijgende huizenprijzen helpen natuurlijk ook niet, ook al is de rente laag.

Kleiner en goedkoper

Ouderen verhuizen meestal naar kleinere en goedkopere woningen. Gemiddeld betalen zij 64.000 euro minder voor hun nieuwe huis dan het oude opbracht. Dat is dubbel zoveel als voor de crisis. Toch is vrijwel altijd een hypotheek nodig, maar die is voor hen makkelijker te krijgen dan voorheen. Geldverstrekkers hanteren geen leeftijdsgrens maar stellen soms wel extra voorwaarden. Bijvoorbeeld dat er niet meer dan 80% van de woningwaarde geleend mag worden. En ze letten op het inkomen na het pensioen, dat moet toereikend zijn. Oudere huizenkopers moeten er wel rekening mee houden dat de hypotheekafrek lager kan uitpakken, omdat ze na pensionering een lager inkomen hebben en dan in een lager belastingtarief vallen. Ook is aftrek sinds 2001 niet langer dan 30 jaar mogelijk.

Misstanden in de uitvaartbranche

Nabestaanden van iemand die net is overleden, zijn door de omstandigheden vaak geen partij voor uitvaartondernemers voor wie het dagelijks werk is. De één zijn dood is in alle gevallen hun brood, en ook nog dik belegd. Dat is de conclusie die getrokken kan worden uit een net verschenen boek van Marieke Henselmans, 'Laat je niet kisten door de commercie'. Sommige passages doen je de haren ten berge rijzen. Niet voor niets was de kop van de voorpublicatie in het Financieele Dagblad 'Nabestaanden zijn een makkelijke prooi'.

De rekening van de uitvaart valt meestal erg tegen. Juist na het overlijden moet er van alles beslist worden. Zoals met alle financiële beslissingen stellen we die vaak uit. Dus heeft de overledene nog niets geregeld voor de uitvaart. Nabestaanden

moeten onder tijdsdruk de knopen doorhakken, en kiezen onder indruk van de buitenwereld dan maar voor de duurdere opties (het mag er niet te goedkoop uitzien). Zij ontvangen de uitvaartondernemer opgelucht, als hun redder in de nood. Maar die

wil er aan verdienen, zeker als hij of zij in dienst is bij een uitvaartverzekeraar. Zo'n bedrijf verzekert zowel als verzorgt uitvaarten en heeft er baat bij zo min mogelijk arbeidsuren aan een uitvaart te besteden en daarnaast diensten te verkopen die buiten de dekking vallen. Een voormalig werknemer van Monuta vertelt dat uitvaartverzorgers vanaf dag één worden getraind in verkooptechnieken. Hun individuele beoordeling door klanten en hun omzet zijn bepalend voor hun bonus en eventuele salarisverhoging. Het is beleid de verzekerden wijs te maken dat ze onderverzekerd zijn, ook als de uitvaartwensen niet eens bekend zijn. Afgelopen zomer kreeg uitvaartverzekeraar Florentis nog een boete van

de AFM wegens het omzeilen van het provisieverbod via een constructie met tussenpersonen.

Eénpitters

Hier blijkt een verschil met zogenoemde eenpitters, zelfstandige uitvaartondernemers. Een verzekeraar heeft doorgaans genoeg premies geïncasseerd om de uitvaart te betalen en hoeft daarom minder zijn best te doen. Eenpitters krijgen pas na de uitvaart betaald, en moeten het hebben van mondreclame. Ze kunnen zich onderscheiden met dienstbaarheid en het beperken van verdere kosten als de klant daarom vraagt. De kans op oprechte dienstverlening is bij hen in elk geval groter.

Wie verzekerd is, mag in theorie zelf een zelfstandige uitvaartverzorgster kiezen. Wat verzekeraars er niet bij vertellen, is dat bij bepaalde polissen maar de helft vergoed wordt. Over de werkelijke kosten bestaat onduidelijkheid. Prijsvechters kunnen het voor minder dan 2000 euro. Zij beweren dat verzekeraars consumenten een poot uitdraaien. Verzekeraars en grote uitvaartbedrijven verwijten de prijsvechters dat ze respectloos te werk gaan, en zien de npitters als amateurs. De eenpitters kijken ook neer op de prijsvechters.

Verzekeraars hebben niet altijd een sterk punt. Bij de overgang van AVVL naar Yarden raakten klanten hun naturopolis kwijt en kregen slechts € 2300 in plaats van recht op een compleet verzorgde uitvaart. Bij Centraal Beheer Achmea wordt de levenslange premie jaarlijks geïndexeerd én verhoogd wegens stijgende risico op sterfte. De inleg bleek in het tv-programma Radar soms al genoeg te zijn voor twee uitvaarten per persoon.

Afspraak met mortuaria

Sommige uitvaartondernemers maken het helemaal bont. Zij hebben een afspraak met mortuaria van ziekenhuizen die tegenwoordig commercieel gerund worden. Tegen betaling krijgen ze van hen een seintje als een overledene daar binnenkomt, zodat ze die alvast naar hun rouwcentrum kunnen overbrengen. De familie wordt bij navraag doorverwezen naar de ondernemer, die vervolgens negen van de tien keer de uitvaart mag regelen. Als de familie al voor een andere uitvaartondernemer kiest, moet zij

Wat vindt u daar nou van?

Zorgen over de zorg

De doorgevoerde bezuiniging op verzorgingshuizen blijkt allerlei schadelijke neveneffecten te hebben. Onder meer deden ouderen dit jaar bijna 20 procent vaker een beroep op de spoedeisende hulp dan in 2016. De VGEO-leden die we interviewden zien het ook gebeuren maar weten zich gelukkig nog zelfstandig te redden. Niettemin hebben zij ook zorgen over de zorg.

Mw. Bruggeman, Castricum

„In grote lijnen ben ik het ermee eens, maar ik red me gelukkig nog prima, doe alles in het huishouden en onderhoud de moestuin. Dus zelf heb ik (75) geen thuiszorg nodig maar hoor in m'n omgeving best wat klachten. Het is slecht geregeld: de hulpen mogen maar bepaalde dingen doen en alles op de minuut gerekend. Maar ik denk dat een verzorgingshuis ook maar betrekkelijk is, als iemand op de kamer uitglijdt moet een verzorgster maar net in de buurt zijn, anders kan het lang duren voor er hulp komt. Ik ben me ervan bewust dat het niet vanzelfsprekend is dat ik zo goed alles nog zelf kan. Nu zeg ik vrij stellig voor mij geen verzorgingshuis, maar er kan zo maar iets gebeuren en als het echt moet ga ik niet dwarsliggen.”

G. Bargeman, Zelhem

„Over de zorg hoor ik niks anders dan klachten. Zelf ben ik (80) er niet van afhankelijk, maar familie van me heeft wel verpleeghulp nodig. Die zitten tijdelijk in een verzorgingshuis in Doetinchem omdat het verzorgingshuis hier in Zelhem is afgebroken en er al twee jaar gewacht wordt op bouwvergunningen voor een verpleeghuis. Om thuis te kunnen blijven wonen moet je huis natuurlijk geen drempels en brede deuren hebben en – zoals in ons geval – op de

begane grond liggen. Hopelijk blijft een verzorgingshuis mij bespaard, liever laat ik me niet reanimeren.”

Mw. M. ten Broeke, Didam

„Natuurlijk is de zorg achteruit gegaan. Mijn moeder kon, licht dementerend, zo'n twintig jaar geleden in een verzorgingshuis opgenomen worden. Toen kon dat gelukkig nog, anders had ik m'n baan op moeten zeggen om mantelzorger te worden. Nu is de thuiszorg tot op zekere hoogte een alternatief, maar ik weet dat er soms zesmaal(!) daags iemand moet komen. Hoezo goedkope? Als er gesneden was in de laag met al die managers dan was het goede verzorgingshuis niet om zeep geholpen. Om thuis te kunnen blijven wonen moet je zorgen dat je mobiel blijft. Eventueel kan een traplift helpen. En eenmaal daags een hulp is voor mij acceptabel. Als het nodig mocht zijn en het oorspronkelijke verzorgingshuis zou weer bestaan, dan zou ik (69) daar gebruik van willen maken.”

W.H. de Vries, Amsterdam

„Uiteraard vind ik (78) die ontwikkelingen erg. Mijn inmiddels overleden schoonmoeder bezocht ik tweewekelijks in een verzorgingshuis. Ik heb toen gezien dat er veel activiteiten waren op cultureel gebied en handenarbeid. Ik speelde piano, wat zij erg prettig vond. De bureaucratie nam helaas toe; de medewerkers van het meldpunt moesten alles overleggen. Mijn kinderen en kleinkinderen houden wel een oogje op mij maar minstens zo belangrijk zijn mijn burens, met wie ik een prima relatie heb. Geestelijk en lichamelijk ben ik nog goed intact, ik denk nog niet zo na over mijn oude dag. Ik ben muziekwetenschapper, schrijf over muziek en heb wereldwijd contacten. Mocht het nodig zijn dan denk ik aan het Ramses Shaffy Huis of het Rosa Spier Huis.”

De interviews zijn eind augustus gehouden door Wil Langenbarg

vervolg van pag. 6 >

moeite doen de overledene 'terug te krijgen'.

Wat ook voorkomt, is dat een uitvaartondernemer vrijblijvend met de familie komt praten maar intussen de overledene vast naar zijn rouwcentrum laat overbrengen. Wanneer de familie na de offerte elders rondkijkt, blijkt dat dezelfde uitvaart elders veel goedkoper kan. Als de familie de ondernemer daarom afbesteld, eist die honderden euro's voor het vervoer en de koeling en moet eerst de nota zijn voldaan. Uitvaart-24 moet maandelijks aangifte doen van zulke 'gijzeling van de overledene' en de politie moet ongeveer elk kwartaal een dode 'bevrijden'.

Niet openhartig

De branche is nog steeds niet openhartig over de prijzen en het is moeilijk voor nabestaanden niet met alles akkoord te gaan. Uitvaartprijzen zijn wel te achterhalen, bijvoorbeeld op uitvaart.nl. En op uitvaartmarkt.nl kunnen nabestaanden aanvinken welke diensten zij willen afnemen, waarna zij offertes van verschillende uitvaartondernemers krijgen. Toch stort menig consument zich in de armen van de eerste de beste uitvaartondernemer en verzuimt zich goed te informeren. Kinderen aarzelen om uitvaartwensen met ouders te bespreken, omdat het lijkt alsof je op de zaken vooruitloopt, of er zelfs naar uitkijkt. Omgekeerd stuiten ouders die kinderen willen informeren soms op gebrek aan tijd of interesse. Toch is het van groot belang om kennis te vergaren en elkaar tijdig te informeren. Probeer bij een sterfgeval eerst met familie te overleggen voordat je een uitvaartondernemer belt. Let er op dat de keus van uitvaartondernemer vrij is. Vraag vrienden die het meemaakten om hun emotionele en zakelijke ervaringen. Vraag offertes op uitvaartmarkt.nl of kies een aanbevolen klein lokaal bedrijf. En bedenk dat een groot bedrag spenderen niet nodig is voor een mooi afscheid met goed gekozen woorden, passende muziek en een liefdevolle sfeer.

Kennis is nog
geen wijsheid

Arthur Schopenhauer

Inzage in herstelplan gewenst

Staatssecretaris Klijnsma is het eens met de Tweede Kamercommissie over pensioen, dat deelnemers het herstelplan van hun pensioenfonds moeten kunnen inzien. Maar ze vindt het nog te vroeg om daar een wettelijke verplichting van te maken.

Een pensioenfonds moet van De Nederlandsche Bank (DNB) een herstelplan schrijven als de dekingsgraad te laag is. Dat was in 2015 bij twee derde van de fondsen het geval. Ze moeten dan binnen vijf jaar weer op de minimumdekingsgraad van ongeveer 104,2% zitten, anders moet er onvoorwaardelijk worden gekort. Het blijkt dat de herstelplannen bijna volledig uitgaan van de verwachting fors meer overrendement te kunnen

behalen, dat is de winst van beleggingen minus de stijging van de verplichtingen. Dat komt omdat de alternatieven voor herstel, namelijk hogere premies of lagere indexatie, al vrijwel volledig zijn benut.

DNB waarschuwde in mei dat de overrendementen achterblijven bij de verwachting in de herstelplannen van twee jaar geleden. Als dat zo blijft, dan moeten er in 2020 en 2021 tegen de tien miljoen pensioenen worden gekort. De Kamer wil

daarom deelnemers inzicht geven in het herstelplan van hun eigen fonds, zodat zij zich daar een oordeel over kunnen vormen. Klijnsma schaart zich nu achter die oproep. De beleidsdekingsgraad van Pensioenfonds PGB is dit jaar gestaag opgelopen en staat per 1 september op 102,7% (zie voorpagina)

ABP geeft inzicht in opbouw 'persoonlijke pensioenpot'

Ambtenarenpensioenfonds ABP gaat deelnemers vanaf begin volgend jaar laten zien hoeveel pensioenvermogen er voor hen is opgebouwd via een 'persoonlijke pensioenpot'. Na een test wordt dit nieuwe overzicht uitgerold onder de bijna drie miljoen ABP-deelnemers. Het gaat hierbij overigens niet om plannen voor een persoonlijke spaarpot.

Traditionele pensioenoverzichten, zoals het Uniform Pensioenoverzicht (UPO), laten zien hoe hoog de uitkering is die mensen na hun pensionering mogen verwachten. De persoonlijke pensioenpot van ABP laat zien hoeveel geld er voor een deelnemer in het fonds zit en hoe dat vermogen is opgebouwd: hoeveel premie zij zelf hebben ingelegd, hoeveel van de werkgever kwam, en welk deel te danken is aan beleggingsrendement.

Hardnekkige misvattingen

ABP hoopt zo „een einde te maken aan hardnekkige misvattingen over pensioen”. Zoals de overtuiging onder met name jongeren dat er straks voor hen geen pensioen meer over is. Of het geloof vooral onder ouderen dat zij meer premie hebben ingelegd dan zij aan pensioen uitgekeerd krijgen. Volgens ABP maakt het overzicht duidelijk dat deelnemers veel meer terugkrijgen dan ze zelf inleggen.

Het persoonlijke inzicht wil niet zeggen dat de deelnemers kunnen beschikken over het bedrag op hun overzicht. Dat blijft onderdeel van de collectieve pot van ABP (bijna 400 miljard euro). Daarmee is het vooral een educatief instrument, niet te verwarren met de persoonlijke pensioenpot waarover gesproken wordt in de Sociaal-Economische Raad (SER).

Belastingwe(e)tjes

- Iedere Nederlander met een minimaal inkomen moet tot 14.10 uur werken om alle rijks- provinciale- en lokale belastingen te voldoen. Pas dan gaan we zelf geld verdienen.
- Elk jaar verstrekt het Rijk ruim 6 miljard euro aan subsidies. Bij ruim 90% daarvan is het volstrekt onduidelijk of dit goed besteed is. Een groot deel van de ontvangers blijkt financieel ongezond te zijn.

Citaat

„Als student woonde ik op de wallen in Amsterdam en verdiende bij in de horeca. Raad ik elke student aan. In de horeca doe je vooral mensenkennis op. Het managen van een bedrijf is namelijk omgaan met mensen.” **Derk Haank** (64) in een interview vanwege zijn afscheid bij uitgeverij Springer

ALS U DIT MAAR WEET

70% van de Nederlanders schijnt te denken dat het geld van pensioenfondsen afkomstig is uit een omslagstelsel zoals de AOW. Zo blijkt uit een onderzoek van De Pensioenfederatie.

Slechts 1 op de 5 Nederlanders gaat voorafgaand aan een ziekenhuisbezoek op zoek naar kwaliteitsinformatie over meerdere ziekenhuizen. Zo blijkt uit een onderzoek van verzekeraar CZ.

Het aantal pensioenfondsen neemt snel af met ongeveer veertig per jaar. Het zijn vooral Ondernemingsfondsen die opgaan in een groter geheel. Er zijn nog zo'n 270 Fondsen over volgens De Nederlandsche Bank.

Peter Fiedeldij Dop

Een bete broods*

We waren vroeg begonnen met kersen plukken. Nu is het pauze in de zomerstal. De boerin drukt een vers gebakken brood tegen haar boezem en snijdt er dikke plakken vanaf. Kleine Willem besmeert ze met roomboter en dochter Griet legt er plakken kaas op. Deze boterhammen tussendoor bij de koffie worden op een houten plank doorgegeven langs de rij plukkers die op twee banken zitten. Na drie uur op een ladder te hebben gestaan smaakt het brood met boerenkaas voortreffelijk.

Langs een binnenbocht van de Maas lopen twee mannen met lange werphengels. Ze gaan echter niet naar de waterkant, ze zoeken een wat hoger gelegen zanderige plek op. Daar gaat de man met het witte petje, op zijn knieën zittend, een gat graven. De andere man, herkenbaar aan het samengebonden haar op zijn hoofd, gaat met gespreide benen zitten. Hij opent een rugzak en haalt er verschillende dingen uit. Het lijkt erop dat hij deeg aan het kneden is. Dan staat de witte pet op. Hij sprokkelt droge takken, bouwt een vuurtje rond een gepropte krant en steekt het aan. Hij haalt nog wat meer brandbaar materiaal uit de omgeving en voedt daarmee het vuur. De knot laat het deeg in de buurt van het vuur onder een dunne doek rijzen. De mannen nemen een slok drinken.

Mijn wandeling voert mij nu zo dichtbij dat de mannen mij opmerken en met een knik begroeten. Ik knik terug en vraag of ik het goed heb gezien dat zij hun eigen brood aan het bakken zijn. We raken aan de praat en het blijkt dat zij dit geregeld doen. Zo dadelijk wordt het deeg nog een keer gekneet en in de hete kuil gelegd en afgedekt met zand. Dan gaan de mannen vissen. Als ze wat eetbaars aan de haak hebben geslagen is het brood klaar. In de nog warme kuil is de vis in een paar minuten gaar. Er is genoeg en het brood met vis smaakt voortreffelijk.

Ik ben zo'n type dat ijverig enquêtes invult. De lokale supermarkt wil weten hoe de broodafdeling door de klanten wordt gewaardeerd. Ik vul bij 'Mijn favoriete brood' het bruin van 50 cent in, omdat het mij aan het beetje kleffe 'regeringsbrood' van in en na de oorlog herinnert. Dit brood waren Nederlandse bakkers verplicht te bakken met meel van vooral inlandse tarwe en toevoegingen zoals meel van aardappelen, rogge of peulvruchten. Minstens de helft van mijn leven at ik steevast één boterham met kaas en één met 'pummetjes', dat is hagelslag. Het smaakt mij nog steeds voortreffelijk.

Op een veel uitgebreider formulier van een gezondheidssite van Amerikaanse makelij noteer ik bij het aantal boterhammen per dag het cijfer 1. Want ontbijten doe ik met yoghurt met cranberry's en notenmix. Die boterham is van de lunch. Als tachtiger heb ik niet zoveel meer nodig. De computer levert een advies af: mij word geadviseerd drie boterhammen te eten.

In een televisieprogramma probeert een 'gezond eten goeroe' de kijker af te helpen van het eten van brood als je 100 jaar wilt worden. Voor de 'klerenkast' in het programma zal het wel kloppen. Hij zit in het programma om zijn leven te redden. Wat hij opbiecht gewoonlijk te eten heb ik mij nog nooit aan bezondigd. Als gemiddeld individu, niet dik niet dun, denk ik er goed aan te doen gewoon mijn dagelijkse boterham met kaas te blijven consumeren. Soms met een schijfje tomaat, of komkommer, op zondag met een spiegelei erop. Smaakt voortreffelijk. Waarom zou ik dat veranderen?

*Een slok water, een bete broods (in het oude testament Genesis 18:5) dat Gij Uw hart sterkt.

Reacties: pmj.fiedeldijdop@quicknet.nl

Meer bewegen maakt kans op vallen kleiner

Volgens VeiligheidNL, belanden er jaarlijks 118 duizend 65-plussers op de spoedeisende hulp vanwege een val. Bovendien overlijden 3200 ouderen aan de gevolgen hiervan. Deze organisatie streeft daarom er naar het aantal ongevallen in Nederland te verlagen. Meer bewegen werkt preventief.

Een valpartij op hogere leeftijd kan grote gevolgen hebben. Een heup kan vervangen worden, maar na een operatie blijken ouderen toch vaak minder zelfstandig en belemmerd in de mobiliteit, om van erger nog niet te spreken.

Neerwaartse spiraal

Op hogere leeftijd, zeg maar boven de tachtig, kun je in een neerwaartse spiraal geraken: je beweegt minder, gaat minder de deur uit, laat boodschappen bezorgen, krijgt huishoudelijke hulp, beweegt steeds minder, wordt slechter ter been en bang om te vallen, en beweegt zo nog minder. Zelfs een beetje beweging is heel goed om die spiraal te doorbreken of op zijn minst af te remmen.

Als iemand een keer is gevallen, zit de schrik er flink in, ook als ziekenhuisopname niet nodig was. Je durft minder te bewegen. Dat is begrijpelijk maar niet verstandig. Het klinkt misschien tegenstrijdig, maar door meer te bewegen maak je minder kans om te vallen. Door te wandelen worden je botten belast en je spieren gebruikt. Die worden daardoor sterker en je voelt je zekerder. Regelmatig kleine stukjes lopen in huis helpt ook al. Alles om te voorkomen dat je gaat schuifelen, want dat is het re-

sept om te struikelen, over een kleed bijvoorbeeld. Een hulpmiddel om na een val weer in beweging te komen, is de rollator. Het is de manier om je bewegingsvrijheid terug te krijgen. Je durft zo verder van huis te gaan, voelt je veiliger en kan onderweg erop uitrusten als er geen bankje staat.

Valpreventie

Er bestaan diverse valpreventietrainingen. Daar leer je op je evenwicht te letten, bijvoorbeeld door op één been te staan, en hoe om te gaan met verschillende soorten ondergrond, drempels en hellingen, en stoepten met ongelijke tegels. Verder komt het juiste schoeisel aan bod, wat je moet doen als je toch komt te vallen, en hoe je weer overeind komt. Ook wordt uitgelegd hoe je juist gebruik maakt van een rollator, dat die niet te hoog staat afgesteld en hoe je een stoeprand neemt. Eind augustus berichtte RTL Nieuws nog over een hulpmiddel voor extreme gevallen: zogenoemde heup-airbags. Omdat bij vallen de heupen het meest gevaar lopen (13.700 ouderen breken per jaar een heup), bedacht een ontwikkelaar airbags die afgaan op het moment dat de heup de grond raakt. Ze werken goed, maar het is de vraag of je er de hele dag mee wilt rondlopen.

Historisch boek Elsevier verschijnt alsnog

De bedrijfsgeschiedenis van uitgeverij Elsevier wordt nog niet ten grave gedragen! Er groeiden vermoedens dat het manuscript voor dit historische boek in de onderste la van een RELX-CEO wegwijnde. Immers de verschijning van dit Engelstalige standaardwerk is nu al bijna twee jaar uitgesteld.

Het geduld van auteur en historicus Sjors de Heuvel is daardoor danig op de proef gesteld. Sjors voltooide dit boek al enige tijd geleden als beheerder van het Elsevierarchief in Amsterdam. Tijdens de VGEO-jaarvergadering april 2015 kondigde hij hoopvol aan dat het boek begin 2016 zou verschijnen. Tijdens die vergadering riep hij VGEO-leden op om hem nog bruikbare documenten en foto's uit het Elsevierverleden toe te sturen. Hieraan werd gehoor gegeven. Sindsdien echter is de boekverschijning buiten zijn schuld meerdere malen uitgesteld. Het boek is bedoeld voor wereldwijde relaties van de RELX-groep. Sjors hoopte dat de Elsevier-gepensioneerden ook een

gratis exemplaar zouden ontvangen. Daar ziet het nu kennelijk niet meer naar uit. De epiloog van het boek zou bestaan uit een interview met de toenmalige CEO om Elsevier in de 21ste eeuw te beschrijven. Is dat misschien een bottleneck geweest voor de ernstige vertraging? Historie beschrijven is één specialisme maar wereldwijd je CEO-nek uitsteken over de toekomst van je bedrijf? Dat is een ander en wellicht wat riskanter verhaal. Ten einde raad vroegen wij de voor de publicatie van dit boek verantwoordelijke CEO Hanfried von Hindenburg om nadere uitleg. Die kwam verrassend snel. Voor het eind van dit jaar moet het boek verschijnen is ons kortweg meegedeeld.

Het is mijn ervaring dat mensen die geen ondeugden hebben, heel weinig deugden bezitten.

Abraham Lincoln

Overheidsbezuiniging ouderenzorg terug bij af

De hele overheidsbezuiniging op verpleeghuiscare levert de Staat uiteindelijk financieel niets op. Zo zou blijken uit onderzoek door onder meer het platform voor onderzoeksjournalistiek Investico.

„Wij zijn volgend jaar terug bij af,” concludeert zorgeconoom Guus Schrijvers. De fikse bezuiniging die het kabinet in 2012 aankondigde was een noodgreep ingegeven door de economische crisis. „Toen bleek dat de crisis meeviel kwamen er weer bedragen bij om de bezuiniging te verzachten. Maar we hebben de ouderenzorg grotendeels afgebroken.” Per oudere zullen de kosten voor de langdurige ouderenzorg binnenkort terug zijn op het niveau van drie jaar geleden. De besparingen worden teniet gedaan door stijging in de kosten op andere zorggebieden.

Zwakke inkomenspositie onder 75-plussers

Met name 75-plussers hebben een zwakke inkomenspositie vergeleken met andere groepen 65-plussers.

In iets mindere mate geldt dit ook voor gescheiden vrouwen en niet-westerse allochtonen. Zij leven alleen van de AOW of zelfs onder de armoedegrens, omdat zij geen volledige AOW-recht hebben opgebouwd. Zo blijkt uit onderzoek door de Sociaal-Economische Raad (SER). De 65-plussers vormen een diverse groep, niet alleen qua samenstelling maar ook qua inkomen. Zo heeft 25 procent van deze leeftijdsgroep een bruto-inkomen van minder dan € 21.500 per jaar. Daar tegenover staan de 25 procent rijkste ouderen met een inkomen van minimaal € 44.000 per jaar.

IN MEMORIAM

De volgende leden zijn ons ontvallen:
B.A.A. Sueters, Zutphen
P.J.G. Groot, Oostzaan